

MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA
DVOR VELIKI TABOR

TRAGOM TABORGRADSKIH LEGENDI

Desinić, 2023.

U Dvoru Veliki Tabor djeluje lutkarska družina *Ioculatori* koju su 2006. godine osnovali djelatnici Muzeja Hrvatskog zagorja. Na njihovu repertoaru nalaze se lutkarske predstave nadahnute legendama vezanim uz Veliki Tabor i zagorsko podneblje (*Legenda o Veroniki Desiničkoj*, *Vila Meluzina*, *Naša dika - Veronika Desinička!*, *Zmajevo blago* i *Črna kraljica*).

Prizor iz lutkarske predstave *Legenda o Veroniki Desiničkoj*

Dvor Veliki Tabor smješten je na vrhu 333 metra visokog brijega u selu Hum Košnički, tri kilometra od Desinića. Nezaobilazna je destinacija brojnih domaćih i stranih posjetitelja koji odluče posjetiti Hrvatsko zagorje. Njegovu je izgradnju vjerojatno započeo grof Fridrik II. Celjski sredinom 15. stoljeća kada je izgrađena središnja peterkutna kula (palas). Dovršila ju je plemićka obitelj Rattkay koja dolazi u posjed dvorca početkom 16. stoljeća.

Veliki Tabor iznimno je važan ne samo za hrvatsku nego i za svjetsku kulturnu baštinu. Jedan je od najočuvanijih kasnosrednjovjekovnih plemićkih gradova u kontinentalnoj Hrvatskoj i do naših je dana ostao sačuvan gotovo u svom izvornom obliku. Upravo je zbog svoje iznimne očuvanosti, specifičnog i bajkovitog izgleda te raskošne i monumentalne arhitekture proglašen spomenikom najviše (nulte) kategorije.

Prizor iz lutkarske predstave *Naša dika* – *Veronika Desinićka!*

Osим što je jedan od naših najljepših dvoraca, Veliki Tabor privlači pažnju javnosti jer se uz njega vežu mnogobrojne zanimljive legende i priče.

Najpoznatija je usmena predaja o nesretnoj ljubavi niže plemkinje Veronike Desinićke i velikaša Fridrika II. Celjskog koja je prepoznata kao nematerijalno kulturno dobro te je 2014. godine upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Ništa manje atraktivna nije ni popularna srednjovjekovna legenda o Meluzini, fantastičnoj dvorepoj vili, čiji lik krasi pećnjake najveće i najljepše velikotaborske kaljeve peći, smještene na drugome katu peterkutne kule (palasa).

Priča o Meluzini nastala je na području Francuske, no s vremenom se proširila diljem Europe te je postala iznimno popularna u zapadnom i srednjoeuropskom kulturnom krugu. Meluzinin lik postao je čest umjetnički motiv, a ukrašio je i našu renesansnu peć, napravljenu u 16. ili 17. stoljeću prema narudžbi obitelji Rattkay, ondašnjih gospodara Velikog Tabora. Iako se prema izvornoj varijanti priče Meluzinin donji dio tijela svake subote preobražavao u zmijski rep, na velikotaborskoj peći vila je prikazana kao naga žena s dva riblja repa.

Pećnjak s renesansne kaljeve peći ukrašen prikazom vile Meluzine

Legende o Veroniki Desiničkoj i o vili Meluzini bile su i ostaju stalnom inspiracijom umjetnicima i kreativnim udrugama te pobuđuju zanimanje brojnih posjetitelja Velikog Tabora.

S ciljem njegovanja i širenja naše nematerijalne kulturne baštine u muzeju Dvor Veliki Tabor provode se različiti edukativni programi i održavaju se brojna događanja i manifestacije na kojima se posjetitelji mogu susresti s likovima iz navedenih legendi.

Osim na edukativnim radionicama, naši se posjetitelji tijekom cijele godine mogu susresti s likovima Veronike, Fridrika i vile Meluzine na lutkarskim predstavama *Legenda o Veroniki Desiničkoj*, *Naša dika – Veronika Desinička!* i *Vila Meluzina* u izvedbi lutkarske družine *Ioculatori (Šaljivdžije)*.

LEGENDA O VERONIKI DESINIČKOJ

Legenda kaže da je prije mnogo stoljeća na prostoru Hrvatskog zagorja vladao moćni ban, grof Herman II. Celjski. Jašući očevim posjedima, njegov mladi sin Fridrik susreo je prekrasnu zlatokosu djevojku Veroniku u koju se istog trena zaljubio. Veronika je Fridriku uzvratila osjećaje pa su uskoro postali ljubavnici.

Njihovoj se ljubavi žestoko usprotivio Herman kojemu je smetalo Veronikino skromnije podrijetlo. To je nagnalo Veroniku i Fridrika da pobjegnu u Sloveniju, u grad Fridrihštajn, i da se tamo potajno vjenčaju.

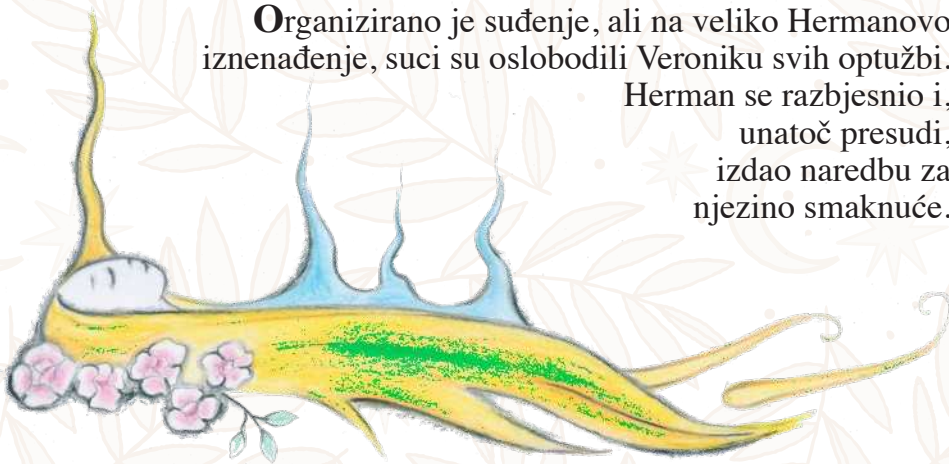
Nije prošlo dugo kad je ostarjeli grof Herman doznao za njihovo tajno vjenčanje. Razjaren i željan osvete, po mladi bračni par poslao je svoju vojsku.

Veronika je uspjela pobjeći iz grada i pritajiti se u selu Sveta Margita, ali Fridrik je bio uhvaćen i odveden u grad Celje, gdje je po očevoj naredbi bio zatvoren u kuli pune četiri godine.

Uskoro su Hermanovi vojnici pronašli Veroniku i zatočili ju u Velikom Taboru. Osvetoljubivi je grof nesretnu djevojku optužio da je vještica i da se koristila čarolijama kako bi zavela njegova sina.

Organizirano je suđenje, ali na veliko Hermanovo iznenađenje, suci su oslobodili Veroniku svih optužbi. Herman se razbjesnio i, unatoč presudi, izdao naredbu za njezino smaknuće.

U dvorište Velikog Tabora donesena je velika drvena posuda ispunjena vodom i Veronika je u njoj utopljena.

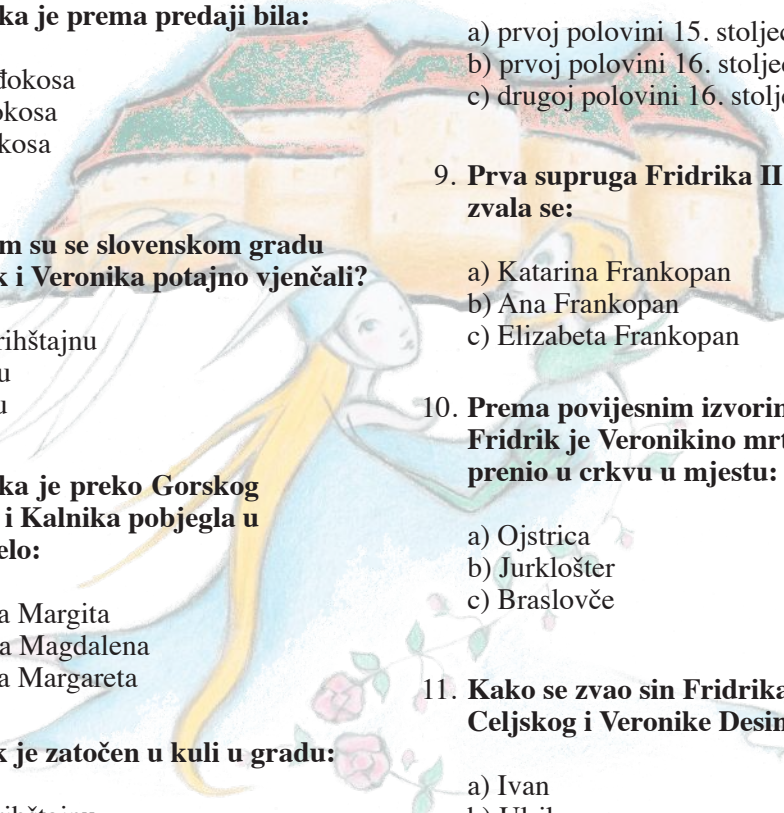
Kako bi joj zameli svaki trag, njezino su mrtvo tijelo zatim uzidali u zid koji spaja središnju kulu s ulazom u dvor.

Ipak, legenda kaže da još i danas u dugim zimskim noćima hodnicima Velikog Tabora odzvanja plač nesretne Veronike...

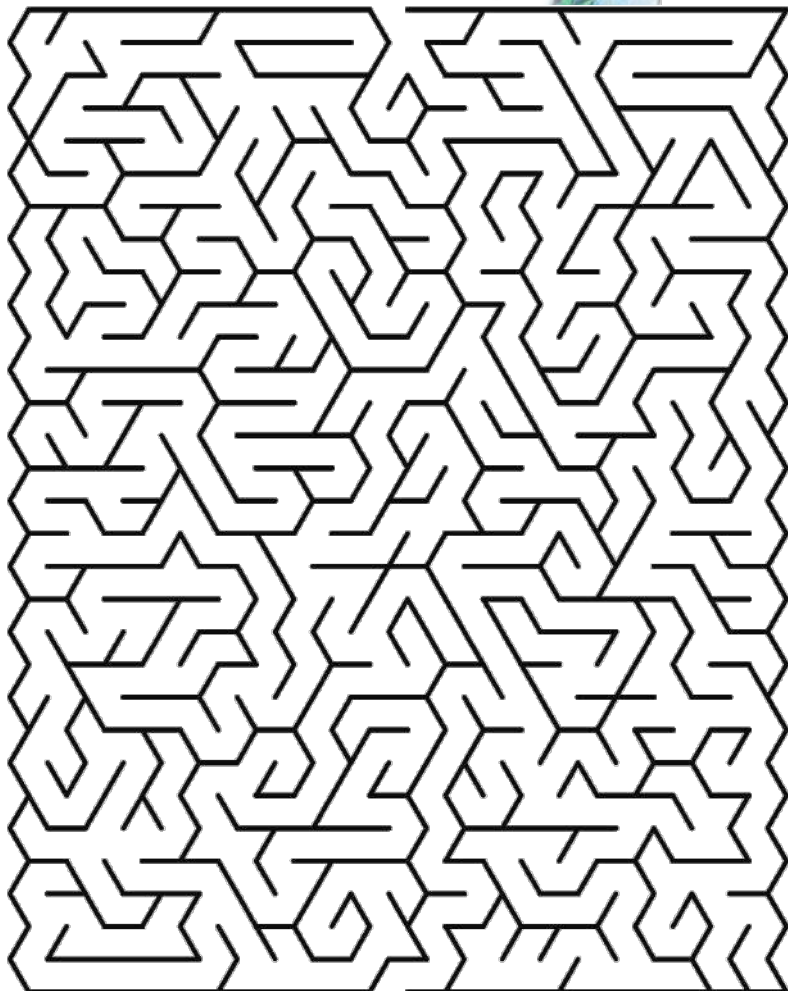
ZAPAMTI!

- Veronika Desinička i Fridrik II. Celjski živjeli su u prvoj polovini 15. stoljeća.
- Kada je upoznao Veroniku, Fridrik je već bio oženjen Elizabetom Frankopan. S njom je bio zaručen već kao dijete. U braku im je 1406. godine rođen sin Ulrik II.
- Elizabeta je hladnokrvno ubijena lovačkim nožem, a smatralo se da ju je okrutno ubio upravo Fridrik, iako mu krivnja nije bila dokazana.
- Nakon smrti prve supruge, Fridrik se 1424. ili 1425. godine oženio Veronikom u gradu Fridrihtajn kod Kočevja u Sloveniji.
- Nakon što je Fridrik zatočen u Celju, Herman je grad Fridrihtajn dao razoriti.
- Iako nam legenda govori da je Veronika utopljena u dvorištu Velikog Tabora, najvjerojatnije ju je Herman dao ubiti u burgu Ojstrici.
- Prema sačuvanim pisanim povijesnim izvorima (*Celjskoj kronici*), Veronika je navodno pokopana u mjestu Braslovče. Također se navodi da je njezino mrtvo tijelo Fridrik, nakon oslobođenja iz kule, prenio u crkvu u mjestu Jurklošter.
- Fridrik je doživio duboku starost, a preminuo je 1454. godine.
- Fridrik II. Celjski i Veronika Desinička dobili su troje djece, a poznato je kako se jedan sin zvao Ivan.
- Kako bi se zahvalio Crkvi, odnosno papi, za pozakonjenje svog nezakonitog sina Ivana, Fridrik je 1448. godine dao u selu Ivanić Miljanski izgraditi i oslikati kapelu posvećenu sv. Ivanu.

ZAOKRUŽI TOČAN ODGOVOR

-
- Kako se zvao moćni ban i otac Fridrika II. Celjskog?**
    - Herman I. Celjski
    - Fridrik I. Celjski
    - Herman II. Celjski
  - Veronika je prema predaji bila:**
    - smeđokosa
    - zlatokosa
    - crnokosa
  - U kojem su se slovenskom gradu Fridrik i Veronika potajno vjenčali?**
    - Fridrihtajnu
    - Celju
    - Ptuju
  - Veronika je preko Gorskog kotara i Kalnika pobjegla u malo selo:**
    - Sveta Margita
    - Sveta Magdalena
    - Sveta Margareta
  - Fridrik je zatočen u kuli u gradu:**
    - Fridrihtajnu
    - Krapini
    - Celju
  - U kuli je bio zatočen:**
    - dvije godine
    - tri godine
    - četiri godine
  - Veronika je ubijena tako da je:**
    - probodena lovačkim nožem
    - spaljena na lomači
    - utopljena u posudi punoj vode
  - Veronika i Fridrik II. živjeli su u:**
    - prvoj polovini 15. stoljeća
    - prvoj polovini 16. stoljeća
    - drugo polovini 16. stoljeća
  - Prva supruga Fridrika II. Celjskog zvala se:**
    - Katarina Frankopan
    - Ana Frankopan
    - Elizabeta Frankopan
  - Prema povijesnim izvorima, Fridrik je Veronikino mrtvo tijelo prenio u crkvu u mjestu:**
    - Ojstrica
    - Jurklošter
    - Braslovče
  - Kako se zvao sin Fridrika II. Celjskog i Veronike Desiničke?**
    - Ivan
    - Ulrik
    - Petar
  - Kako se zove mjesto u blizini Velikog Tabora u kojem je Fridrik dao izgraditi kapelu Sv. Ivana?**
    - Ivanić Košnički
    - Ivanić Desinički
    - Ivanić Miljanski

POKAŽI FRIDRIKU PUT
DO VERONIKE!

ZAOKRUŽI NAZIVE ZEMLJOPISNIH MJESTA KOJI SE VEZUJU UZ PRIČU O NESRETNJOJ LJUBAVI FRIDRIKA I VERONIKE.

CELJE

SVETA MARGITA

VARAŽDIN

ZABOK

FRIDRIHŠTAJN

TRAKOŠČAN

BRASLOVČE

LJUBLJANA

DESINIĆ

KOPRIVNICA

JURKLOŠTER

KLANJEC

NAUČI POJMOVE!

LEGENDA – predaja o životu neke osobe ili o nekom događaju, najčešće izmišljena ili obogaćena maštom

BAN – državni dostojanstvenik koji se kao kraljev zamjenik i predstavnik nalazio na čelu uprave, vojske i sudstva u Hrvatskoj

GROF – visoki plemićki naslov; pripadnik najvišeg plemstva, po rangi iznad baruna

BURG – plemićki grad koji je služio za stanovanje i obranu; dvorac, tvrđava

VJEŠTICA – copernica

VILA – mitska ženska bića, mlade i izrazito lijepe djevojke obdarene magičnim moćima

UROK – čin koji može navući na koga nesreću, zlo, bolest

VITEZ – srednjovjekovni profesionalni ratnik konjanik

PRIČA O VILI MELUZINI

Vila Meluzina bila je mlada i lijepa, no ureknuta djevojka. Naime, kada je jednom naljutila svoju majku, ova ju je kaznila bacivši na nju urok zbog kojeg je Meluzinin donji dio tijela subotom poprimao izgled zmijskog / ribljeg repa.

Jednog je dana vitez Raymondine otišao u šumu u lov i dolutao do začaranog izvora, gdje je ugledao Meluzinu. Opčinjen njezinom ljepotom, istog se trena zaljubio. Njihov susret nije ostavio ravnodušnom ni Meluzinu pa je ona vitezu ponudila brak. Obećala mu je da će ga učiniti jako bogatim i sretnim, ali pod uvjetom da ona svake subote napusti njihove zajedničke odaje bez objašnjenja zašto odlazi.

Naravno, zaljubljeni vitez pristao je bez razmišljanja.

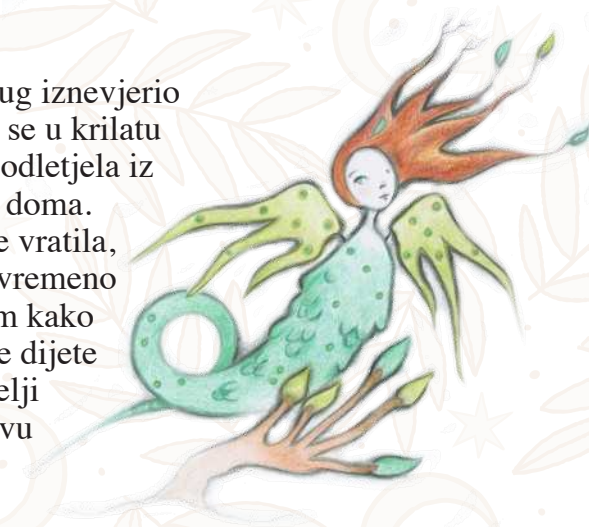
Mladi se par ubrzo vjenčao, a Meluzina je ispunila obećanje i svome je suprugu podarila bogatstvo i sreću.

Zajedno su dobili i brojnu djecu, no bračni je sklad bio narušen Raymondineovim sumnjama jer se sve češće pitao što li svake subote Meluzina radi u svojim odajama. Stoga se pokolebao i jedne ju je subote potajno promatrao kroz maleni otvor na vratima dok se kupala u kadi, s donjim dijelom tijela preobraženim u zmijski rep.

Shvativši da je njezin suprug iznevjerio dano obećanje, pretvorila se u krilatu zmiju i uz tužne krikove odletjela iz njihova zajedničkog doma. Nikada mu se više nije vratila, ali priča kaže da je povremeno dolazila u njihov dom kako bi nahranila najmlađe dijete i članovima obitelji navijestila njihovu skorbu smrt.

OSMOSMJERKA

K Y H F A N I Z U L E M T Z J G A W
Q H K K K Z K U L A Q S N G M B R K
F C S F J H L L N N E V E S U M I C
U W Y P B K F O R G A O N V D R E K
B S E N E A J I M Z R M J R D L L R
I R A Y M O N D I N E E R I J A I O
C B Z J Q A V Y B W Š B R E P A Z V
I B E N B O S V O T A F Z L H I A T
N M T F R I D R I H Š T A J N I B A
J C I J W X G C G P G R U B U T E Z
O J V K L B A K U E C C X B D S T D
V K O R U Z L O U B D A L I V E A C

GROF
VJEŠTICA
FRIDRIK
VITEZ
CELJE

HERMAN
BURG
MELUZINA
BAN
ELIZABETA

FRIDRIHŠTAJN
VILA
UROK
REP
RAYMONDINE

ZATVOR
VOJNICI
KULA
DVOR
ZMIJA

DOPUNI REČENICE!

1. Lik Meluzine, fantastične dvorepe _____, krasi _____ najveće i najljepše renesansne kaljeve peći u Velikom Taboru.
2. Iako se prema izvornoj varijanti priče Meluzinin donji dio tijela svake subote preobražavao u _____ rep, na velikotaborskoj peći vila je prikazana kao naga žena s dva _____ repa.
3. Velikotaborska kaljeva peč s Meluzininim likom napravljena je u ____ ili ____ stoljeću prema narudžbi obitelji _____.
4. Meluzina je vitezu Rayomndineu ponudila _____ i obećala da će ga učiniti jako _____ i _____, no pod uvjetom da joj on dozvoli da svaku _____ provodi sama u svojim odajama, izvan dosega njegova pogleda.

PROVJERI ZNANJE – SPOJI PAROVE!

FRIDRIK

PLEMIĆKI GRAD

RAYMONDINE

KRALJEV PREDSTAVNIK I ZAMJENIK

CELJE

GRAD KOJI JE RAZORIO HERMAN II.

GROF

MITSKO ŽENSKO BIĆE

VJEŠTICA

SIN HERMANA II. CELJSKOG

VITEZ

SREDNJOVJEKOVNI PROFESIONALNI RATNIK

BAN

PRIPADNIK NAJVIŠEG PLEMSTVA

VILA

GRAD U KOJEM JE FRIDRIK BIO ZATOČEN

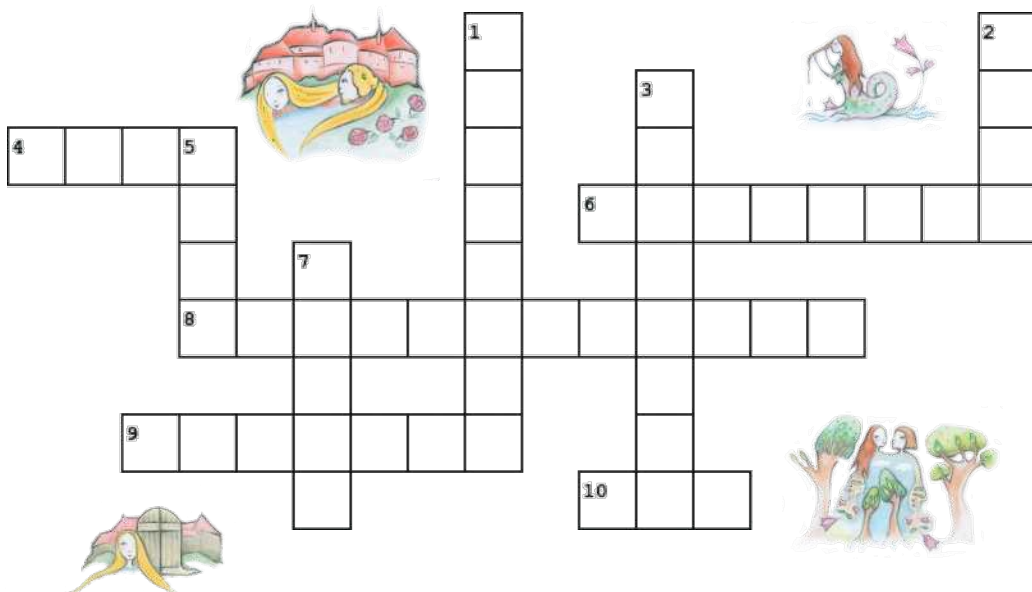
BURG

MELUZININ SUPRUG

FRIDRIHŠTAJN

COPERNICA

KRIŽALJKA

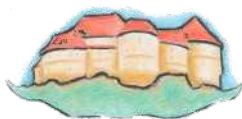
VODORAVNO

4. plemićki grad koji je služio za stanovanje i obranu
6. Raymondineova supruga
8. grad koji je Herman II. dao razoriti
9. predaja o životu neke osobe obogaćena maštom
10. državni dostojanstvenik i kraljev predstavnik

OKOMITO

1. druga žena Fridrika II.
2. mitsko žensko biće izrazite ljepote obdareno moćima
3. copernica
5. pripadnik najvišeg plemstva
7. srednjovjekovni profesionalni ratnik konjanik

Dvor Veliki Tabor
Hum Košnički 1, 49216 Desinić
www.veliki-tabor.hr
www.mhz.hr

Nakladnik: Muzeji Hrvatskog zagorja, Dvor Veliki Tabor, Desinić
Za nakladnika: Jurica Sabol • **Urednica publikacije:** Renata Dečman
Autorica teksta i radnih zadataka: Renata Dečman • **Ilustracije:** Andrea Brlobuš • **Fotografije:** Fotoarhiv Dvora Veliki Tabor, Goran Gluhak
Lektura: Tina Marušić • **Grafičko oblikovanje i priprema za tisak:** IlustrAi, obrt za grafički dizajn i umjetnost, Zabok • **Tisak:** Kerschoffset d.o.o., Zagreb • **Naklada:** 300 primjeraka

ISBN 978-953-265-260-4